

Kontrollkäik Politsei- ja Piirivalveameti Ida Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Narva kambrisse.

(1) 12.04.2011 viis õiguskantsleri nõunik läbi etteteatamata kontrollkäigu Politsei- ja Piirivalveameti Ida Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Narva kambrisse (edaspidi Narva kamber).

Narva kamber on Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksus, kus viibivad kriminaalmenetluses vahistatud isikud (sh süüdimõistetud isikud, kelle suhtes käib uus kriminaalmenetlus), arestialused, kriminaalmenetluses kahtlustatavana kinnipeetud isikud ja väärteomenetluse raames kinnipeetud isikud.

Varasemalt on õiguskantsler kontrollinud Narva kambrit neljal korral (20.09.2004, 01.02.2007, 03.03.2008 ja 03.12.2009).

Kinnipidamiskohti on Narva kambris 20 ja kambreid kokku 12. Kainestuskambreid Narva kambris kasutusel ei ole. Narva kambri täituvus on 2010. a olnud periooditi erinev, kuid üldjuhul maksimaalse täituvuse (20 isikut) lähedal.¹ Kontrollkäigu ajal viibis Narva kambris 20 isikut, kellest enamus (13) olid vahistatud, lisaks 6 süüdimõistetut ja üks arestialune.

Narva kambri hoones on lisaks eriliigilistele kambritele ametnike tööruumid, lühiajaliste kokkusaamiste ruumid, toidujagamiseks mõeldud köök ning kinnipeetute pesemisruum. Narva kambris puudub kinni peetud isikutele jalutushoov.

Kambri personal koosneb politseiametnikest ja politseiteenistuses mitteolevatest töötajatest (spetsialistid). Narva kambris on tervishoiutöötaja, kelle tööaeg on tööpäeviti 08.00-17.00, nädalavahetustel Narva kambris tervishoiutöötajat ei ole.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärrikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kuidas on tagatud inimeste põhiõigused ja -vabadused.

Kontrollkäigu kitsam eesmärk oli kontrollida Narva kambris kinni peetud isikute viibimise keskmist aega.

(3) Kontrollkäigu raames intervjuusid kinnipeetutega läbi ei viidud. Küll aga kontrolliti erinevaid kambreid ja vesteldi põgusalt nendes viibinud kinnipeetutega. Lisaks kambritele külastati toidujagamiseks mõeldud ruumi, pesemisruumi, lühiajaliste kokkusaamiste ruume ja ametnike tööruume.

Narva kambris kontrolliti pisteliselt arestimaja tööarvestuse raamatut, et saada ülevaade Narva kambri täituvusest ja isikute kinnipidamise keskmisest kestvusest 2011 aasta algusest alates.

(4) Narva kambri tingimused ja kambris viibimise kestvus

Narva kambri olme- ja kinnipidamistingimustele on õiguskantsler pööranud rõhku oma eelmiste kontrollkäikude raames kõnealusesse politseihoonesse.

¹ Õiguskantslerile Politsei- ja Piirivalveameti poolt edastatud igakuise statistika kohaselt.

03.12.2009 kontrollkäigu raames selgus, et Narva kambri kinnipidamistingimused ei vasta täies ulatuses õigusaktides ettenähtule. Lisaks tugevalt amortiseerunud ruumidele (sealhulgas kambritele), ei ole Narva kambris olemas jalutushoovi ning seetõttu ei saa kinnipeetud viibida värskes õhus.

Ebarahuldavatest tingimustest arestimajades võis eelneval kontrollkäigul esile tuua näiteks selle, et politseihoone kambrites ei olnud piisaval määral loomulikku valgust, kuna kambrite aknad olid kas peaaegu läbipaistmatutest klaasblokkidest või puudusid sootuks. Samuti oli muust kambrist eraldamata hügieeninurgad.

Amortisatsioonist, loomuliku valguse puudumisest jms tulenevalt oli üldine mulje Narva kambris 2009.a rusuv ning ebahügieenilist ilmet jättev.²

12.04.2011 kontrollkäigu ajal ei olnud olukord eelnevalt kirjeldatuga võrreldes oluliselt muutunud.

03.12.2009 kontrollkäigu järgselt tegi õiguskantsler Ida Prefektuurile soovitus tagada, et Narva kambris kinnipidamine oleks võimalikult lühiajaline ning üle ühe kuu kestva kinnipidamise korral paigutada isik ringi Jõhvi arestimajja või koostöös Justiitsministeeriumiga Viru Vanglasse.

Õiguskantsler juhtis prefektuuri tähelepanu asjaolule, et on vahistatute paigutamist Ida Prefektuuri arestimajadesse varasemalt käsitlenud Politseiametile 30.07.2007 saadetud kirjas nr 7-4/070176/00705422, milles õiguskantsler asus seisukohale, et vahistatut ei tohiks vanglast ümber paigutada arestimajja, mille tingimused võivad alandada isiku inimvääriskust. Õiguskantsler eeldas (eeldab), et Ida Prefektuur lähtub viidatud kirjas esitatud soovitustest.

12.04.2011 kontrollkäigul tuvastati arestimaja tööarvestuse raamatu ja ametnike ütluste pinnalt, et Narva kambris viibivad kinni peetud isikuid keskmiselt 10-12 päeva. Kinni peetuid isikuid hoitakse Narva kambris Narva linnas asetleidvateks menetlustoiminguteks (nt kohtuistungiteks). Väidetavalt paigutatakse kinni peetud isikud esimesel võimalusel kohe ringi Ida Prefektuuri teistesse kambritesse (eelkõige Jõhvi) või Viru Vanglasse.

Narva kambri ametnikud tõid välja, et kinni peetud isikute kõnealusel politseihoonest teistesse kinnipidamiskohtadesse toimetamine on muuhulgas seotud ka vanglate saatemeeskonna töökorraldusega, millest lähtuvalt, toimub konvoeerimine Narva kambrisse ja kambrist ära, ainult üks kord nädalas.

Eelneva kokkuvõtteks teeb õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveametile ja Ida Prefektuurile ettepaneku jätkata kinni peetud isikute lühiajalise kinnipidamise praktikat Narva kambris. Samuti teeb õiguskantsler ettepaneku leida koostöös Justiitsministeeriumiga võimalusi kinni peetud isikute efektiivsemaks saatmiseks Narva kambrist Viru Vanglasse.

² Õiguskantsleri 15.01.2010 kiri nr 7-7/100052/1000239 ja sellele lisatud kontrollkäigu kokkuvõte. Kõnealusel kokkuvõttes on õiguskantsler esitanud ka asjakohase õigusliku analüüsi, mida ei pea vajalikuks käesolevas kirjas uuesti korrata.

(5) Kokkuvõtteks

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks kaks ettepanekut Politsei- ja Piirivalveametile ja Ida Prefektuurile.